

Recenzie

Medziobecná spolupráca ako nosná téma interdisciplinárneho výskumu

TELES, Filipe – SWIANIEWICZ, Pawel (eds) (2018): **Inter-Municipal Cooperation in Europe: Institutions and Governance**. London: Palgrave Macmillan. 354 s. ISBN 978-3-319-62818-9.

Zatiaľ čo pred pár rokmi vo sfére štúdií miestnej územnej samosprávy/miestnych vlád a efektívnosti ňou poskytovaných služieb dominovali akademickým diskusiam témy týkajúce sa veľkostných charakteristík (napr. Meligrana, 2004; Rose, 2005; Baldersheim a Rose, 2010; Hlepas, 2010; Swianiewicz, 2009; 2010a; 2010b; Wollmann, 2011; Koprič, 2012, alebo Csačková, 2016), v poslednom období sa väčšia pozornosť začala venovať problematike medziobecnej spolupráce (van Hulst a van Monfort, 2007; Dowding a Feiock, 2012; Rakar et al., 2015; Bel a Warner, 2015; Franzke et al., 2016; Klok et al., 2018, či Soukopová a Vaceková, 2018). Výstupom jednej z dôležitých medzinárodných výskumných iniciatív je aj kolektívna monografia publikovaná vo vydavateľstve Palgrave Macmillan, ktorá vyšla v roku 2018 a ktorú editovali medzinárodne rešpektovaní výskumníci, Filipe Teles a Pawel Swianiewicz. Filipe Teles pôsobí na Univerzite v Aveire (Portugalsko) a problematika medziobecnej spolupráce v poslednom období patrila medzi nosné témy jeho výskumných aktivít (napr. Teles, 2016, či Silva et al., 2018). Pawel Swianiewicz je profesorom na Univerzite vo Varšave (Poľsko) a dlhodobo sa venuje témam ako sú územné konsolidačné reformy či efektívnosť pri poskytovaní verejných služieb.

S tým súvisí aj jeho výskumný záujem o medziobecnú spoluprácu (napr. Swianiewicz, 2011; Swianiewicz, 2016, či Swianiewicz, 2018). Spolupráca týchto autorov je postavená na spoločnom výskume (napr. Swianiewicz a Teles, 2018) a tak neprekvapuje, že práve oni sa stali motorom medzinárodne organizovaného výskumu, ktorého výsledky obsahuje hodnotená kolektívna monografia.

Prvým pozitívom monografie, ktoré je viditeľné už pri pohľade na jej obsah, je zloženie autorského kolektívu. Zahŕňa totiž mimoriadne skúsených a medzinárodne známych odborníkov, ako aj autorov, ktorí stoja takpovediac na začiatku svojej akademickej kariéry (spomenúť možno napríklad Jakuba Lyseka z Českej republiky, či Evu Marín Hlynšdóttir z Islandu). Takáto kombinácia prospieva rozvoju nielen týchto nádejných mladých výskumníkov, ale celého vedného odboru ako takého. Druhým zaujímavým momentom zloženia autorského kolektívu je jeho interdisciplinárnosť, pretože medzi autormi nájdeme odborníkov venujúcich sa politickej vede, verejnej správe, verejnému manažmentu i humánnej geografii.

Aj keď hlavná časť monografie pozostáva zo štúdií zameraných na situáciu vo vybraných krajinách Európy (analyzovaná je situácia v týchto európskych krajinách

alebo ich častiach: Albánsko, Česká republika, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Island, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Španielsko a Švajčiarsko), expertíza autorov a citlivý prístup editorov viedli k výsledku, ktorý je nielen dobre čitateľný, ale možno v ňom identifikovať jasné implikácie pre prax. Na tomto mieste je však potrebné upozorniť, že diverzita miestnych (samo-) správnych systémov/systémov miestnych vlád európskych krajín kladie pred čitateľov pomerne náročnú požiadavku spočívajúcu v schopnosti orientovať sa v odlišných systémoch miestnej územnej (samo-) správy/miestnych vlád a vnímať diferencované podmienky rozvoja medziobecných kooperačných štruktúr.

Neodškriepiteľným prínosom monografie je fakt, že v nej nie sú analyzované iba inštitucionálne rámce medziobecnej spolupráce vo vybraných krajinách, ale že autori ponúkajú čitateľom tiež empirickými dátami podložené úvahy o tom, prečo je medziobecná spolupráca aktuálne populárnym nástrojom, prečo sa pri medziobecných kooperačných štruktúrach otvára otázka ich demokratickosti, alebo v akej miere vedie medziobecná spolupráca k efektívnemu poskytovaniu miestnych služieb. Samozrejme, autori na viacerých miestach priznávajú, že interpretačná diverzita sa týka aj týchto analyzovaných aspektov medziobecnej spolupráce. Navyše, nezriedka i empiricky podložené analýzy prinášajú rozdielne výsledky, čo iba rozširuje rámec možného vysvetľovania.

Špecificky zaujímavé sú tematicky zamerané kapitoly. Prvú z nich ponúka autor-ský kolektív vedený estónskou odborníčkou na verejnú správu, Ringou Raudla.

Autori sa v tejto kapitole venujú medziobecnej spolupráci z hľadiska úsporných opatrení, ktoré sa zavádzali naprieč celou Európou v súvislosti s globálnou finančnou krízou. Táto kríza mala totiž dopad nielen na národnú úroveň tvorby verejných politik, ale tiež na politiky vytvárané na nižších úrovniach. Miestne (samo-) správy/miestne vlády boli nútené hľadať také úsporné opatrenia, ktoré by zaručovali kontinuitu pri poskytovaní verejných služieb na primeranej úrovni a zároveň by viedli k hospodárnejšiemu využívaniu disponibilných zdrojov. A ako sa ukázalo, častým a obľúbeným nástrojom na prekonanie tohto krízového obdobia sa v mnohých krajinách stala medziobecná spolupráca. Autorom ďalšej z týchto tematických kapitol je Pawel Swianiewicz a svoju pozornosť v nej zameriava na aktérov medziobecnej spolupráce, ich charakteristiky, postavenie a pôsobenie. Diverzitu aktérov medziobecných kooperačných iniciatív možno pri tom považovať za priamo súvisiaci aspekt diverzity celkového nastavenia medziobecnej spolupráce v tej ktorej krajine. Poslednou, no nemenej dôležitou tematickou kapitolou, je kapitola autorského kolektívu vedeného poľským výskumníkom Adamom Gendźwiłłom. Autori sa v nej venujú demokratickej legitímnosti medziobecných organizačných štruktúr, pretože tieto bývajú zvyčajne kreované manažérskym spôsobom a neodvádzajú svoju legitimitu od volebného aktu. Autori v tejto kapitole preto pracujú s pojmom „požičaná legitimita“ (*borrowed legitimacy*) a poukazujú na to, že takáto legitimita má svoje silné aj slabé stránky.

Z hľadiska ďalšieho výskumu je inšpiratívna a zaujímavá posledná kapitola tejto

monografie. V nej Pawel Swianiewicz hovorí nielen o diverzite fenoménu medziobecnej spolupráce a jeho evolúcii, ale tiež o potenciálnych smeroch ďalších výskumných iniciatív. V tomto kontexte je dôležitou skutočnosťou to, že problematike medziobecnej spolupráce a jej efektom sa venujú výskumníci z rôznych disciplín, pretože ide o interdisciplinárnu tému. I preto rozvoj ďalších výskumných aktivít ponúka pomerne široké spektrum možných ciest.

Namiesto povrchného informatívneho prístupu autori tejto monografie presvedčivo analyzujú danú tému, vychádzajú z empirických dát a nebránia sa ani polemike so zaužívanými „faktmi“. Aj preto túto monografiu možno odporúčať všetkým

akademikom a študentom v odboroch ako sú politická veda, verejná ekonomika, verejný manažment, verejná správa, verejná politika a podobne. Vzhľadom na zaujímavý a aktuálny obsah i čitateľnosť jednotlivých kapitol je monografia prístupná aj pre odborníkov pôsobiacich v praxi. Siahnuť však po nej môže prakticky ktokoľvek, koho zaujíma téma rozvoja medziobecných kooperačných štruktúr a ich významu z hľadiska efektívneho poskytovania verejných služieb alebo úrovne miestnej demokracie. Ide totiž o publikáciu približujúcu vnútornú rôznorodosť fenoménu, ktorý je bežnou súčasťou dnešných systémov miestnej územnej samosprávy/miestnych vlád.¹

Daniel Klimovský

*Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta*

Literatúra

- BALDERSHEIM, H. – ROSE, L. (eds) (2010): *Territorial Choice: The Politics of Boundaries and Borders*. London: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0-230-23333-1.
- BEL, G. – WARNER, M. E. (2015): *Inter-municipal Cooperation and Costs: Expectations and Evidence*. *Public Administration*, 93, č. 1, s. 52 – 67.
- CSACHOVÁ, S. (2016): *Inner Boundary Reform in Košice – the Most Fragmented City in Slovakia*. *Geographica Pannonica*, 20, č. 3, s. 152 – 160.
- DOWDING, K. – FEIOCK, R. (2012): *Intralocal Competition and Cooperation*. In: JOHN, P., MOSSBERGER, K. and CLARKE, S. E. (eds): *The Oxford Handbook of Urban Politics*. New York: Oxford University Press, s. 29 – 50.
- FRANZKE, J. – KLIMOVSKÝ, D. – PINTERIČ, U. (2016): *Does Inter-municipal Cooperation Help to Overcome Territorial Fragmentation? A Comparative Analysis of Brandenburg, Slovakia and Slovenia*. In: KUHLMANN, S. and BOUCKAERT, G. (eds): *Local Public Sector Reforms in Times of Crisis: National Trajectories and International Comparisons*. London: Palgrave Macmillan, s. 81 – 98.

¹ *Terminologická poznámka:* Keďže táto recenzia je primárne určená slovenskému publiku, pojem miestna vláda (*local government*), s ktorým pracujú autori monografie, spájam s pojmom miestna územná (samo-) správa, ktorý je pre naše podmienky zrozumiteľnejší a zaužívanejší. Na tomto mieste je však potrebné uviesť, že miestne vlády v niektorých európskych krajinách nezodpovedajú nášmu tradičnému spájaniu každej sídelnej jednotky – obce – s právom na (samo-) správu. Navyše, i vnútorná štruktúra miestnych vlád je pri porovnaní rôznych európskych krajín mimoriadne pestrá a v praxi sa môžeme stretnúť aj s modelmi, v ktorých napríklad nepôsobia starostovia, prípadne s modelmi, kde starostovia plnia viac menej iba ceremoniálnu funkciu.

- HLEPAS, N.-K. (2010): Incomplete Greek Territorial Consolidation: From the First (1998) to the Second (2008 – 2009) Wave of Reforms. *Local Government Studies*, 36, č. 2, s. 223 – 249.
- KLOK, P.-J. – DENTERS, B. – BOOGERS, M. – SANDERS, M. (2018): Intermunicipal Cooperation in the Netherlands: The Costs and the Effectiveness of Polycentric Regional Governance. *Public Administration Review*, 78, č. 4, s. 527 – 536.
- KOPRIĆ, I. (2012): Consolidation, Fragmentation, and Special Statuses of Local Authorities in Europe. *Croatian and Comparative Public Administration*, 12, č. 4, s. 1175 – 1196.
- MELIGRANA, J. (ed.) (2004): Redrawing Local Boundaries: An International Study of Politics, Procedures, and Decisions. Vancouver and Toronto: UBC Press. ISBN 978-0774809337.
- RAKAR, I. – TIČAR, B. – KLUN, M. (2015): Inter-Municipal Cooperation: Challenges in Europe and in Slovenia. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, č. 45 E, s. 185 – 200.
- ROSE, L. (2005): Territorial and Functional Reforms: Old Wine in New Bottles or a New Vintage? In: REYNAERT, H., STEYVERS, P., DELWIT, P. and PILET, J. B. (eds): *Revolution or Renovation? Reforming Local Politics in Europe*. Brugge: Vanden Broele, s. 397 – 419.
- SILVA, P. – TELES, F. – FERREIRA, J. (2018): Intermunicipal Cooperation: The Quest for Governance Capacity? *International Review of Administrative Sciences*, 84, č. 4, s. 619 – 638.
- SOUKOPOVÁ, J. – VACEKOVÁ, G. (2018): Internal Factors of Intermunicipal Cooperation: What Matters Most and Why? *Local Government Studies*, 44, č. 1, s. 105 – 126.
- SWIANIEWICZ, P. (2018): If Territorial Fragmentation is a Problem, is Amalgamation a Solution? – Ten Years Later. *Local Government Studies*, 44, č. 1, s. 1 – 10.
- SWIANIEWICZ, P. (2016): Współpraca międzygminna – formy, zakres, motywacje. *Samorząd Terytorialny*, 26, č. 5, s. 11 – 31.
- SWIANIEWICZ, P. (ed.) (2011): *Working Together. Intermunicipal Cooperation in Five Central European Countries*. Budapest: Open Society Foundations. ISBN 978-963-9719-24-8.
- SWIANIEWICZ, P. (ed.) (2010a): *Territorial Consolidation Reforms in Europe*. Budapest: Local Government and Public Service Reform Initiative. ISBN 978-963-9719-16-3.
- SWIANIEWICZ, P. (2010b): If Territorial Fragmentation is a Problem, is Amalgamation a Solution? An East European Perspective. *Local Government Studies*, 36, č. 2, s. 183 – 203.
- SWIANIEWICZ, P. (2009): Reformy konsolidacji terytorialnej – teoria i praktyka krajów Europy Środkowo-Wschodniej. *Samorząd terytorialny*, 19, č. 4, s. 5 – 22.
- SWIANIEWICZ, P. – TELES, F. (2018): Inter-municipal Cooperation in Europe: Introduction to the Symposium. *International Review of Administrative Sciences*, 84, č. 4, s. 613 – 618.
- TELES, F. (2016): *Local Governance and Inter-municipal Cooperation*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN 987-1-137-44573-5.
- VAN HULST, R. – VAN MONFORT, A. (eds) (2007): *Inter-municipal Cooperation in Europe*. Berlin: Springer. ISBN 978-1-4020-5378-8.
- WOLLMANN, H. (2011): Reorganizing Local Government: Between Territorial Consolidation and Two-tier Intermunicipality. *Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave*, 11, č. 3, s. 681 – 706.